

EUROOPAN PARLAMENTTI

2004

2009

Oikeudellisten asioiden valiokunta

2008/2121(INI)

14.10.2008

MIETINTÖLUONNOS

komission kertomuksesta tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa annetun direktiivin 2001/29/EY soveltamisesta
(2008/2121(INI))

Oikeudellisten asioiden valiokunta

Esittelijä: Manuel Medina Ortega

SISÄLTÖ

	Sivu
EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS.....	3
PERUSTELUT	8

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

komission kertomuksesta tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa annetun direktiivin 2001/29/EY soveltamisesta (2008/2121(INI))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon EY:n perustamissopimuksen 14 ja 95 artiklan,
- ottaa huomioon Yhdistyneiden Kansakuntien ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 27 artiklan,
- ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan 17 artiklan 2 kohdan,
- ottaa huomioon 30. marraskuuta 2007 päivätyn komission kertomuksen tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa annetun direktiivin 2001/29/EY soveltamisesta (SEC(2007)1556),
- ottaa huomioon 16. heinäkuuta 2008 päivätyn komission vihreän kirjan tekijänoikeudesta osaamistaloudessa (KOM(2008)0466),
- ottaa huomioon tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22. toukokuuta 2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY¹,
- ottaa huomioon teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta 29. huhtikuuta 2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/48/EY² ja komission julkilausuman direktiivin 2004/48/EY 2 artiklasta (2005/295/EY),
- ottaa huomioon 25. syyskuuta 2008 antamansa päätöslauselman laillisiin verkkomusiikkipalveluihin liittyvästä tekijänoikeuden ja lähioikeuksien rajatylittävästä kollektiivisesta hallinnoinnista³,
- ottaa huomioon 15. tammikuuta 2004 antamansa päätöslauselman yhteisön puitteista tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien yhteisvalvontajärjestöille⁴,
- ottaa huomioon komission 18. toukokuuta 2005 antaman suosituksen laillisiin verkkomusiikkipalveluihin liittyvästä tekijänoikeuden ja lähioikeuksien rajatylittävästä kollektiivisesta hallinnoinnista (2005/737/EY),
- ottaa huomioon komission 16. huhtikuuta 2004 antaman tiedonannon tekijänoikeuden ja lähioikeuksien hallinnoinnista sisämarkkinoilla (KOM(2004)0261),

---

¹ EYVL L 167, 22.6.2001, s. 10.

² EUVL L 195, 2.6.2004, s. 16.

³ Hyväksytyt tekstit, P6_TA(2008)0462.

⁴ EUVL C 92 E, 16.4.2004, s. 425.

- ottaa huomioon tietokantojen oikeudellisesta suojasta 11. maaliskuuta 1996 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 96/9/EY¹,
- ottaa huomioon tekijänoikeuden ja tiettyjen lähioikeuksien suojan voimassaoloajasta 12. joulukuuta 2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/116/EY²,
- ottaa huomioon 27. syyskuuta 2007 antamansa päätöslauselman aloitteesta "i2010: Tavoitteena Euroopan digitaalinen kirjasto"³,
- ottaa huomioon työjärjestyksen 45 artiklan
- ottaa huomioon oikeudellisten asioiden valiokunnan mietinnön sekä teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunnan ja sisämarkkina- ja kuluttajansuojavaliokunnan lausunnot (A6-0000/2008),

Tekijänoikeus ja tietoyhteiskunta

1. palauttaa mieliin, että direktiivin 2001/29/EY hyväksyminen oli yksi Lissabonin Eurooppa-neuvoston kokouksessa 23.–24. maaliskuuta 2000 määritellyistä ensisijaisista tavoitteista tietoon perustuvan, kilpailukykyisen ja dynaamisen talouden luomisessa;
2. pitää direktiivin soveltamista eri jäsenvaltioissa ja sen vaikutuksia tekijänoikeuden yhdenmukaistamiseen tyydyttävänä;
3. huomauttaa, ettei direktiiviä ole suotavaa uudistaa, koska sen saattaminen osaksi jäsenvaltioiden kansallista lainsäädäntöä saatiin päätökseen vasta vuonna 2006;
4. katsoo, että direktiivissä 2001/29/EY on oikeudenmukaisesti tasapainotettu eri toimijoiden edut;
5. muistuttaa, että direktiivi 2001/29/EY edistää merkittävästi tekijänoikeuden ja lähioikeuksien mukauttamista tietoyhteiskuntaan;
6. ihmettelee, miksi komission vihreässä kirjassa keskitytään lähes yksinomaan kustannusalaan eikä käsitellä muuta kulttuuriteollisuutta;
7. pitää tekijänoikeuden, lähioikeuksien ja henkisen omaisuuden suoja Euroopan unionin taloudellisen kilpailukyvyn tärkeänä osatekijänä;
8. katsoo, että luova teollisuus on tietoyhteiskunnassa keskeisen tärkeässä osassa;
9. painottaa, että tekijänoikeuden ja lähioikeuksien suoja on perusedellytys, jos halutaan edistää luovuutta ja innovaatiota ja kulttuuri-identiteettien säilymistä;

¹ EYVL L 77, 27.3.1996, s. 20.

² EUVL L 372, 27.12.2006, s. 12.

³ EUVL C 219 E, 28.8.2008, s. 296.

10. muistuttaa, että tekijänoikeuksien järjestelmä soveltuu parhaiten tietoihin ja taitoihin perustuvaan talouteen;
11. pitää tekijänoikeuden ja lähioikeuksien noudattamisen varmistamista parhaana takeena laillisten digitaalisten markkinoiden kehityksestä;
12. huomauttaa, että kulttuurialan teosten ja palvelujen monipuolinen tarjonta ja niiden levitys unionin laajuisesti riippuu myös tekijänoikeuden ja lähioikeuksien noudattamisesta ja suojasta;
13. korostaa, että Euroopan luovan alan dynaamisuus ja moninaisuus ovat ilmaisunvapauden lähtökohtia;
14. palauttaa mieleen, että tekijänoikeuden ja lähioikeuksien noudattamisen varmistaminen on keino säilyttää kansalliset kulttuurit;
15. vaatii, että oikeudenhaltijoiden on voitava hyötyä tekijänoikeuden ja lähioikeuksien suojasta siellä, missä oikeudet syntyvät, valtioiden rajoista tai käyttötavoista riippumatta ja oikeuksien koko voimassaolon ajan;
16. muistuttaa, että tietoyhteiskunta luo uudenlaisia markkinoita, joilla suojattuja teoksia voidaan käyttää elektronisten tuotteiden ja interaktiivisten palveluiden kautta;
17. pitää tärkeänä turvata tekijöiden moraalisen oikeuden loukkaamattomuus ja on huolissaan sellaisten työsopimusten ("work for hire") yleistymisestä, joissa edellytetään tekijänoikeuden luovuttamista ja loukataan tekijän oikeutta teokseensa sekä sen suojaan;

Poikkeukset

18. palauttaa mieleen, että direktiivin 2001/29/EY 5 artiklan 5 kohdan mukaan direktiivissä säädettyjä poikkeuksia sovelletaan vain tietyissä erityistapauksissa, jotka eivät ole ristiriidassa teoksen tavanomaisen hyödyntämisen kanssa eivätkä kohtuuttomasti haittaa oikeudenhaltijan oikeutettuja etuja (nk. kolmen kohdan testin varaus);
19. huomauttaa, että teosten digitalisoinnissa on noudatettava tekijänoikeutta ja lähioikeuksia eikä se saa haitata teosten tavanomaista hyödyntämistä Internetissä, eritoten mitä tulee tuloihin, joita oikeudesta saattaa saataville saadaan;
20. pitää direktiivissä 2001/29/EY valittua lähestymistapaa, jossa annetaan tyhjentävä luettelo vapaaehtoisista poikkeuksista, riittävän joustavana ja yhä tarkoituksenmukaisena;
21. katsoo, että digitaalisten kirjastojen perustaminen verkkoon mittavien digitalisointihankkeiden pohjalta on toteutettava täysin yhteisymmärryksessä tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien haltijoiden kanssa vapaaehtois pohjalta neuvoteltujen sopimusten mukaisesti;
22. toivoo, että direktiivin 2001/29/EY 5 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädettyä poikkeusta sovelletaan täysimääräisesti toimintarajoitteisten henkilöiden hyödyksi;

23. kehottaa tarkastelemaan riskiä, joka tekijänoikeuden ja lähioikeuksien suojalle aiheutuu, kun soveltavan tieteellisen tutkimuksen etäopiskelussa sallitaan poikkeus kappaleen valmistamista koskevaan oikeuteen ja yleisölle välittämistä koskevaan oikeuteen;
24. toivoo, että tiedeyhteisö ja tutkijat sopisivat käyttöoikeuden myöntämistä järjestelyistä kustantajien kanssa, jotta teokset olisivat helpommin käytettävissä opetus- ja tutkimustarkoituksiin;
25. katsoo, että sähköisten palvelujen ja niitä vastaanottavien laitteistojen yhteentoimivuutta olisi kehitettävä laillisen tarjonnan lisäämiseksi ja kilpailukykyisten sähköisten markkinoiden kehittämiseksi;
26. huomauttaa, että käyttäjien on luomissaan teoksissa noudatettava tekijänoikeutta ja lähioikeuksia, ja katsoo, ettei ole tarpeen säätää uudesta poikkeuksesta "käyttäjien luomia teoksia" varten;

Oikeuksien toteuttaminen

27. huomauttaa, että luvaton käyttö uhkaa kulttuurialan taloutta ja luovan toiminnan uusiutumista ja aiheuttaa vakavaa vahinkoa luovalle taiteelliselle toiminnalle ja tekniselle innovoinnille;
28. katsoo, että piratismiin torjuntaa on kehitettävä usealla suunnalla: koulutus ja ehkäisevä toiminta, laillisen digitaalisen tarjonnan kehittäminen ja saatavuus, yhteistyö ja rikosoikeudelliset seuraamukset;
29. tukee luovan verkkosisällön laillista levitystä ja saatavuutta edistävän ympäristön kehittämistä;
30. pitää sellaisten www-sivustojen toimintaa laittomana, jotka antavat mahdollisuuden tekijänoikeudella ja lähioikeuksilla suojattujen teosten ja suoritteiden kopioimiseen, samoin kuin yksityishenkilöiden välistä teosten tai suoritteiden vaihtoa ilman oikeudenhaltijan lupaa;
31. pitää myönteisenä, että eri jäsenvaltioihin on perustettu hallintoviranomainen, joka valvoo oikeudenhaltijan pyynnöstä ja vaiheittaista lähestymistapaa soveltaen tekijänoikeuden noudattamista Internetissä;
32. hyväksyy eri maiden oikeusviranomaisten toimet sellaisia www-sivustoja vastaan, jotka levittävät teoksia verkossa laittomasti (kuten "The Pirate Bay");
33. toivoo, että jäsenvaltioiden oikeusviranomaiset lakkauttaisivat kyseisten sivustojen toiminnan;
34. kehottaa komissiota tarkastelemaan direktiivin 2001/29/EY 8 artiklan 3 kohdan soveltamista ja pohtimaan parhaita tapoja ehkäistä piratismia, etenkin tietoverkossa, jotta voidaan auttaa kehittämään kukoistavia verkkosisältömarkkinoita;
35. kannustaa käyttämään teosten yksilöinti- ja tunnistustekniikkaa, jotta laittomat kopiot olisi helpompi erottaa laillisista tuotteista;

36. kehottaa pohtimaan verkkoyhteyksien tarjoajien vastuuta piratismiin torjunnassa;
37. pyytää verkkoyhteyksien tarjoajia yhteistyöhön sähköisen piratismiin ehkäisemiseksi ja rankaisemiseksi;
38. kehottaa kehittämään teosten laillista tarjontaa Internetissä, esimerkiksi laskemalla digitaalisten suoritteiden arvonlisäveroa;

0

0 0

39. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle.

PERUSTELUT

I Tekijänoikeus ja lähioikeudet tietoyhteiskunnassa

Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien turvaaminen tietoyhteiskunnassa on tärkeää sisämarkkinoiden taloudelliselle kehitykselle.

Perinteisesti tekijänoikeudessa tunnustetaan tekijän kaksi merkittävää taloudellista oikeutta, oikeuden kappaleen valmistamiseen ja oikeuden yleisölle välittämiseen.

Tietoyhteiskunta luo uudenlaisia markkinoita, joilla suojattuja teoksia voidaan käyttää elektronisten tuotteiden ja interaktiivisten palveluiden kautta.

Tässä ympäristössä tekijänoikeuden ja lähioikeuksien suoja on perusedellytys, jos halutaan edistää luovuutta ja innovaatiota sekä kulttuuri-identiteettien säilymistä.

Tekijänoikeus ja lähioikeudet eivät ole pelkästään korvaus jo tehdystä luovasta työstä, vaan myös tapa kannustaa sen jatkamiseen. Tämä kannustava puoli on vielä tärkeämpi tuottajille ja levitysportaalle.

Oikeudenhaltijoiden on siis voitava hyötyä tekijänoikeuden ja lähioikeuksien suojasta siellä, missä oikeudet syntyvät, valtioiden rajoista tai käyttötavoista riippumatta ja oikeuksien koko voimassaolon ajan.

Piratismi tietoyhteiskunnassa rajoittaa luovaa toimintaa, jonka on oltava taloudellisesti kannattavaa.

Tietoyhteiskunnan tuotteiden kustannusrakenne on epätyypillinen, sillä suurin osa menoista liittyy niiden suunnitteluun ja tuottamiseen.

Tekniikan kehitys ei saa vääristää tekijänoikeutta

Piratistmin torjuntaa on kehitettävä usealla suunnalla: koulutus ja ehkäisevä toiminta, laillisen digitaalisen tarjonnan kehittäminen ja saatavuus, yhteistyö ja rikosoikeudelliset seuraamukset.

Nykyään on turvattava tasapaino tekijöiden laillisten etujen ja yleisön ja yhteiskunnan etujen välillä YK:n ihmisoikeuksien julistuksen 27 artiklan mukaisesti: "(1) Jokaisella on oikeus vapaasti osallistua yhteiskunnan sivistyselämään, nauttia taiteista sekä päästä osalliseksi tieteen edistyksen mukanaan tuomista eduista. (2) Jokaisella on oikeus niiden henkisten ja aineellisten etujen suojaamiseen, jotka johtuvat hänen luomastaan tieteellisestä, kirjallisesta tai taiteellisesta tuotannosta."

Direktiivillä 2001/29/EY tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa on kolme tavoitetta:

- vahvistaa tekijän ja lähioikeuksien haltijoiden oikeudet ottaen huomioon digitalisoinnin erityispiirteet
- määrittää oikeuksien poikkeukset
- varmistaa oikeudellinen suoja teoksiin ja suoritteisiin liitetyille teknisille toimenpiteille, joilla pyritään estämään toimet, joihin oikeudenhaltija ei ole antanut lupaa.

Direktiivi noudattelee Maailman henkisen omaisuuden järjestön WIPO:n tekijänoikeudesta vuonna 1996 tekemiä sopimuksia.

Direktiivissä jäsenvaltioille on jätetty paljon vapauksia täytäntöönpanon suhteen, mikä on toisinaan luonut oikeudellista epävarmuutta valtioiden sisällä ja eroja jäsenvaltioiden välillä, sillä monet säännökset ovat vapaaehtoisia ja jäsenvaltiot voivat valita "luettelosta" useita oikeuksien poikkeuksia ja lisäksi jäsenvaltioille on paikoin annettu epämääräisiä ohjeita oikeudellisen suojan luomisesta.

II Direktiivin 2001/29/EY soveltamisen arviointi

Komission kertomuksessa direktiivin 2001/29/EY tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa soveltamisesta (SEC(2007)1556) vertaillaan sitä, kuinka jäsenvaltiot ovat saattaneet säädöksen osaksi lainsäädäntöään ja miten kansallinen tuomioistuin on soveltanut sen 5 artiklaa (Poikkeukset ja rajoitukset), 6 artiklaa (Teknisiä toimenpiteitä koskevat velvoitteet) ja 8 artiklaa (Seuraamukset ja oikeussuojakeinot).

Poikkeussäännökset, niiden soveltaminen ja käytännön täytäntöönpano

Direktiivin 5 artiklassa säädetään yhdestä pakollisesta poikkeuksesta (1 kohta) sekä valinnaisista poikkeuksista pelkästään kappaleen valmistamista koskevaan oikeuteen (2 kohta) tai kappaleen valmistamista koskevaan oikeuteen sekä yleisölle välittämistä ja yleisön saataviin saattamista koskevaan oikeuteen (3 kohta) siten, että valinnaiset poikkeukset voidaan ulottaa myös levitysoikeuteen (4 kohta).

Direktiivin 5 kohdan mukaan kaikkiin direktiivissä säädettyihin yksinoikeuksien poikkeuksiin ja rajoituksiin sovelletaan nk. kolmen kohdan testiä eli niitä "*sovelletaan vain tietyissä erityistapauksissa, jotka eivät ole ristiriidassa teoksen tavanomaisen hyödyntämisen kanssa eivätkä kohtuuttomasti haittaa oikeudenhaltijan oikeutettuja etuja*". Mainittu kolmen kohdan testi perustuu Bernin yleissopimuksen kirjallisten ja taiteellisten teosten toisintamisoikeutta koskevaan 9 artiklan 2 kohtaan ja WIPO:n vuonna 1996 tekemän sopimuksen 10 artiklaan.

5 artiklan 1 kohdassa vahvistetaan, että kappaleen valmistamista koskeva oikeus ei koske tilapäistä kappaleen valmistamista, joka on väliaikaista tai satunnaista sekä erottamaton ja välttämätön osa teknistä prosessia.

Direktiivin 2 artiklassa vahvistetaan väljästi kappaleen valmistamisoikeus, mutta digitaalisesti kopioita voi ottaa paljon, ja ne ovat usein lyhytaikaisia. Yksinoikeus kattaa kuitenkin nekin, minkä vuoksi eräiden viestintämuotojen edellyttämä kopiointi kuuluu ainoan direktiivissä pakolliseksi säädetyn poikkeuksen piiriin (5 artiklan 1 kohta).

Sen sijaan belgialainen tuomioistuin vahvisti Google-Copiepresseä koskevassa tuomiossaan 13. helmikuuta 2007, että Google-palvelimen muistissa oleva Internet-sivun kopio ja linkki, joka mahdollistaa yleisön pääsyn kyseiselle sivulle, ovat kopiointioikeuden ja yleisön saataville saattamista koskevan oikeuden vastaisia.

Kaikki jäsenvaltiot Yhdistynyttä kuningaskuntaa ja Irlantia lukuun ottamatta ovat sisällyttäneet **5 artiklan 2 kohdan b alakohdan** poikkeuksen yksityistä käyttöä varten valmistamisesta omaan lainsäädäntöönsä eri tavoin. Lisäksi belgialainen ja ranskalainen tuomioistuin on vahvistanut, ettei kyseinen oikeus ole aina sovellettavissa (Test Achats v. EMI, Brysselin ensimmäisen asteen tuomioistuin, tuomio 9.9.2005, ja Studio Canal v. S.

Perquin ja Union fédérale des consommateurs Que Choisir, Pariisin kassaatiotuomioistuin, tuomio 28.2.2006).

5 artiklan 2 kohdan c alakohdassa määritelty poikkeus kirjastojen tai muiden siitä taloudellista tai kaupallista etua tavoittelemattomien elinten suorittamaa kopiointia varten ei ole rajaton. Se rajoittuu erityisiin tapauksiin, kuten esimerkiksi kirjastojen luetteloihin merkittyjen teosten säilyttämiseen tähtäävään kopiointiin.

Esimerkiksi kustantajat luulevat, että heillä on oikeus antaa lupa kirjan "skannaukseen", kuten Groupe La Martinière ja muiden Googlea vastaan 6. kesäkuuta 2006 nostamassa kanteessa, joka käsiteltiin Pariisin käräjäoikeudessa.

On selvää, että tekijänoikeuksien haltijoille voi aiheutua erittäin vakavaa vahinkoa siitä, että digitaaliset kirjastot digitalisoivat teoksia.

5 artiklan 3 kohdan c alakohdassa määritelty lehdistöä koskevaa poikkeusta ajankohtaisten asioiden uutisointia varten on tulkittu joissain jäsenvaltioissa hyvin laajasti, mutta belgialaistuomioistuin katsoi asiaa Copiepresse v. Google koskevassa tuomiossaan, että Googlen suorittama artikkelien osien kopiointi ilman kommentteja ei kuulunut tämän poikkeuksen piiriin. Samassa tuomiossa todettiin, että Google.News-palveluun ei voida soveltaa **5 artiklan 3 kohdan d alakohdan** mukaista poikkeusta, joka koskee lainauksia muun muassa arvostelua tai selostusta varten.

5 artiklan 3 kohdan k alakohdassa määritelty poikkeus, joka koskee käyttöä karikatyyriissä tai parodiassa, on sisällytetty jäsenmaiden lainsäädäntöön hyvin eri tavoin: esimerkiksi Yhdistyneessä kuningaskunnassa sitä ei ole sisällytetty lainkaan ja Saksassa sitä säännellään tiukasti oikeuskäytännöllä, joka perustuu Hampurin aluetuomioistuimen 5.9.2003 antamaan päätökseen pikkukuvista (thumbnails).

Teknisten toimenpiteiden suoja

Direktiivin **6 artiklassa** vaaditaan jäsenvaltiota säätämään oikeudellinen suoja tehokkaiden teknisten toimenpiteiden kiertämistä ja niiden levittämistä vastaan.

Direktiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaan "teknisillä toimenpiteillä" tarkoitetaan "teknikoita, laitteita tai osia, jotka on suunniteltu normaalissa käyttötarkoituksessa estämään tai rajoittamaan teoksiin tai muuhun aineistoon kohdistuvia tekoja, joihin ei ole saatu lupaa laissa säädettyjen tekijänoikeuden tai tekijänoikeuden lähioikeuksien haltijalta tai direktiivin 96/9/EY III luvussa säädetyn sui generis -oikeuden haltijalta".

Saksalaisessa oikeuskäytännössä eli Heise Onlinea koskevassa tuomiossa vuodelta 2005 kiellettiin sellaisten ohjelmien tarjonta, joilla voidaan kiertää tekniset suojoitustoimenpiteet, vaikka kyseessä olisivat linkit nk. offshore-nettisivuun.

"Tehokkaan teknisen toimenpiteen" käsite on sisällytetty kansalliseen lainsäädäntöön kaikissa jäsenvaltioissa Slovakiaa ja Ruotsia lukuun ottamatta.

Direktiivin **6 artiklan 4 kohdan** mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava "asianmukaiset toimenpiteet" turvatakseen poikkeukset teknisten toimenpiteiden suojasta – jos oikeudenhaltijat eivät ole vapaaehtoisesti toteuttaneet toimenpiteitä – **5 artiklan 2 kohdan a, b, c ja e alakohdan** ja **5 artiklan 3 kohdan a, b tai e alakohdan** mukaisille poikkeukseen oikeutetuille. "Asianmukaisen toimenpiteen" käsite on laaja ja eri jäsenvaltioissa sitä on sovellettu eri tavoin: esimerkiksi Itävallassa, Tšekin tasavallassa ja Alankomaissa sitä ei ole

lainkaan sisällytetty lainsäädäntöön, sen sijaan Suomessa, Tanskassa, Virossa, Kreikassa ja Unkarissa on välitys- ja välimiesmenettelyitä ja Belgiassa, Saksassa, Espanjassa ja Irlannissa mahdollisuus kannemenettelyyn. Ranskassa puolestaan on säädetty hallinnollisesta muutoksenhausta.

Seuraamukset ja tekijänoikeuden ja lähioikeuksien oikeudenhaltijoiden suoja

Direktiivin 2001/29 **8 artiklan 3 kohdassa** säädetään, että "*jäsenvaltioiden on varmistettava, että oikeudenhaltijalla on mahdollisuus hakea kieltoa tai määräystä sellaisia välittäjiä vastaan, joiden palveluita kolmas osapuoli käyttää tekijänoikeuden tai lähioikeuden rikkomiseen*". Vain Itävalta, Kreikka, Liettua ja Belgia ovat selkeästi sisällyttäneet lainsäädäntöönsä tämän artiklan, joka muissa maissa on jo olemassa olevan lainsäädännön osana.

Viime vuosina on nostettu useita kanteita verkkoyhteysien tarjoajia ja verkkosivujen ylläpitäjiä vastaan.

Brysselin ensimmäisen asteen tuomioistuin tuomitsi 29. kesäkuuta 2007 Scarlet-yhtiön (entinen Tiscali) asentamaan suodattimia, joilla estetään yksityiskäyttäjien välisten tiedostojen väärinkäyttö. Samoin tanskalainen tuomioistuin määräsi 10. helmikuuta 2006 palvelinta katkaisemaan Internet-yhteyden tekijänoikeutta loukkaavilta käyttäjiltä ja 25. lokakuuta 2006 TELE2-yhtiö tuomittiin estämään asiakkaidensa pääsy venäläiselle AllofMP3-sivustolle, jonka kautta oli mahdollista imuroida laittomasti musiikkia.

Erittäin arkaluonteinen osa-alue on nk. peer to peer -käyttö eli Internetin tiedostonvaihtopalvelut ja ohjelmistot, joissa Internetin käyttäjät voivat suoraan tai yhteisen sivuston kautta vaihtaa teosten tai esitysten kopioita sisältäviä tiedostoja ilman, että tähän on saatu oikeudenhaltijan hyväksyntää (esim. keskitetty Napster ja hajautettu Kazaa).

Näiden sivustojen kautta on mahdollista käyttäjien välisen tiedostonvaihdon lisäksi imuroida suojattuja teoksia tai esityksiä ilman tarvittavia lupia, mikä on laitonta ja kaikkien poikkeusten ulkopuolista toimintaa.

Näin muille käyttäjille tiedostoja lähetettävien Internetin käyttäjien toimintaa on pidettävä laittomana yleisön saataville saattamisena, johon ei voida soveltaa poikkeuksia.

Verkosta imuroimista taas voitaneen pitää kopiointina, johon voidaan soveltaa poikkeusta yksityiskäyttöön kopiointia varten (5 artiklan 2 kohdan b alakohta), koska sen suorittaa luonnollinen henkilö yksityiseen käyttöön ja ilman välittömästi tai välillisesti kaupallista käyttötarkoitusta, mutta tällöin asiaan vaikuttaa myös se, onko lähde laillinen vai laitton.

Edellä mainitun perusteella oikeudenhaltijat pyrkivät saamaan aikaan sopimuksia verkkoyhteysien tarjoajien kanssa. Oikeudenhaltijat ovat ehdottaneet, että otetaan käyttöön menettely epäillystä laittomasta toiminnasta ilmoittamista varten, jotta verkkoyhteysien tarjoajat toteuttaisivat kohtuullisen ajan kuluessa tarvittavat Internet-käyttäjiä koskevat toimet ja toimittaisivat epäiltyjen täydet yhteystiedot oikeustoimenpiteitä varten. Tämä voi kuitenkin olla ristiriidassa henkilötietojen suojan kanssa.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen Telefonticasta 29. tammikuuta 2008 antaman tuomion mukaan yhteisön oikeudessa ei veloiteta jäsenvaltioita luovuttamaan henkilötietoja tekijänoikeuden tehokkaan suojan varmistamiseksi siviiliprosessin yhteydessä. Tuomioistuin nostaa kuitenkin esiin kysymyksen tarpeesta sovittaa yhteen eri perusoikeuksien suoja, kuten oikeus yksityiselämän suojaan, ja toisaalta oikeus tekijänoikeuden suojaan ja tehokkaasiin oikeussuojakeinoihin. Telefonticaa koskevassa tuomiossa vahvistetaan tekijänoikeuden suojan tärkeys, eikä se millään tavoin estä verkkoyhteyksien tarjoajia ja muita verkko-operaattoreita tekemästä yhteistyötä oikeudenhaltijoiden kanssa Internetissä tapahtuvan piratismiin estämiseksi.